

УДК 81'23'35'37:003.27

Ірина Гунчик, Максим Волошин

МОДЕЛІ ПСИХОЛІНГВІСТИЧНОГО СПРИЙНЯТТЯ СЕМАНТИКИ ГРАФІЧНИХ СИМВОЛІВ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОГО СКОРОПИСУ

У статті висвітлено питання, які стосуються розвитку знакової системи, мови, мовлення, моделей сприйняття семантики знака в контексті інформаційно-комунікативних особливостей сучасного світу послідовного перекладу. У науковому доробку акцентується увага на перекладацькому скорописі як елементі знакової системи для фіксації не слів, а думок у вигляді графічних символів, здатних акумулювати і конденсувати вхідну інформацію, покращувати увагу та полегшувати оформлення вихідної інформації готового перекладу. Представлено його роль і суть у психолінгвістичному сприйнятті іншомовного мовлення. Окреслено причини, які зумовлюють потребу проведення такого дослідження.

На основі описаної специфіки семантики графічних символів скоропису подано схему, за якою здійснюється порівняння двох знакових систем мов. Показано, як створюється реальна дійсність чужого мовного середовища з реалізацією свого задуму та переосмисленням ряду фактів й явищ для легшого сприйняття при перекладі. Охарактеризовано види пам'яті, які при цьому задіюються і як відбувається їхнє шарування.

Звернено особливу увагу на психолінгвістичний аспект сприйняття символів і знаків, про які йдеться в цій статті. На основі цього показано особливості побудови моделей у рамках вищезгаданого феномену й представлено власну модель лінгвістично-прагматичного мовленнєвого акту, спрямованого на створення знака, подібного до піктограми чи ідеограми з урахуванням шарів пам'яті в її сховищі. Описано, як відбувається виявлення логічних зв'язків, як зменшити психологічне навантаження на пам'ять перекладача й економити час при відтворенні головної думки.

Визначено за формулою обсяг лексичних одиниць на різних рівнях мовної свідомості і представлено результати дослідження шарової організації пам'яті, психологічної інтерпретації лексичного фону, який покладений в основу пам'яті змісту при послідовному перекладі. Представлено рекомендації для кращого утримання в пам'яті великого обсягу інформації з метою передачі її іншою мовою. Окреслено перспективні напрямки дослідження проблеми з попереднім аналізом здобутків, зроблених у цій сфері.

Ключові слова: психолінгвістичне сприйняття, перекладацький скоропис, графічний знак, знакова система, мовний знак, семантика графічних символів, види пам'яті, шарова організація пам'яті.

Постановка наукової проблеми та її значення. Інформаційно-комунікативний простір ХХІ століття змусив людей по-іншому подивитися на проблеми графічної символіки не лише в плані її розуміння, але й дослідження. Зростання обсягу спеціальної інформації зумовило новий етап розвитку графічного знака та його психолінгвістичного сприйняття й семантичного тлумачення. Завдяки цьому символи-ідеограми, з точки зору графіки набули іншого теоретичного і практичного значення під час їх психологічного сприйняття, лінгвістичної передачі в різних типах перекладу. Можна з впевненістю стверджувати, що графічні символи, як загальновідомі, так і запозичені з різних мов світу, продовжують використовуватися в багатьох сферах діяльності людини і не перестають бути об'єктом дослідження вчених різних галузей науки. Інформаційні технології та розроблені програми полегшили працю перекладача, прискорили її, але від нього все ще вимагається точність та грамотність. Для досягнення точності перекладачі вдаються до скоропису. Таким чином, надалі залишаються актуальними такі питання перекладу, як психолінгвістичне сприйняття семантики графічних символів у контексті перекладацького скоропису та їх комплексна ефективність у вік новітніх технологій.

Аналіз дослідження цієї проблеми. Як уже згадувалося вище, завдяки широкій інформатизації суспільства, зростає роль перекладу графічних символів як важливого компонента психолінгвістичного сприйняття та тлумачення, а їхнє представлення у формі перекладацького скоропису – це крок до ефективного і точного відтворення інформації при перекладі з однієї мови на іншу.

Не можна однозначно стверджувати, що аналізу семантики графічних символів в контексті психолінгвістичного аспекту перекладу не проводилося. Навпаки, з позицій психолінгвістики велися дослідження перекладу в цілому і послідовного перекладу як різновиду усного перекладу на слух були аналізовані процеси смислової переробки тексту в цьому перекладі, його графічні знаки, їхнє семантичне наповнення та репрезентації у формі перекладацького скоропису, який є

одним з тим елементів перекладацької діяльності, що дозволяє найбільш адекватно у стислому вигляді фіксувати текст для його подальшого усного представлення, індивідуальних особливостей пам'яті при його сприйнятті. Все це не було проведено комплексно, а лише мало фрагментарний характер.

Досить плідними в цій галузі є наукові праці вітчизняних та зарубіжних мовознавців і перекладачів. Серед них слід виділити І. Зимнюю, Г. Крючкова, Ю. Зеленова, А. Швейцера, Ж.-Ф. Розана, А. ван Хоофа, Р. Мін'яр-Белоручева, Л. Виготського, С. Саприкіна, А. Чужакіна, Л. Єрмоленко, С. Ханнікат та інших. Проте ці вчені не проводили комплексного дослідження моделей психолінгвістичного сприйняття семантики графічних символів у перекладацькому скорописі, а лише досліджували той чи інший аспект наукової проблеми окремо.

Мета і завдання статті. Стаття має на меті розкрити особливості семантики графічних символів, запозичених із різних галузей науки в перекладацькому скорописі й моделі їхнього психолінгвістичного сприйняття з урахуванням шаровості запам'ятовування і відтворення інформації для перекладу з однієї мови на іншу.

Відповідно до поставленої мети формуються такі завдання:

1. Розглянути та обрати найефективніші знакові системи.
2. Виявити й означити властивості обраної знакової системи.
3. Створити модель лінгвістично-прагматичного мовленнєвого акту, спрямованого на створення знаку, подібного до піктограми чи ідеограми.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. У контексті дослідження необхідно показати, як семантика графічних символів знаходить своє відображення в перекладацькому скорописі, який є надзвичайно важливим елементом сучасного інформатизованого суспільства, що все більше має справу з цифровою кодифікацією. Оскільки різноманітна система кодів і знаків для передачі інформації була сформована людством впродовж всього свого існування і продовжує набувати нових ознак, то знак, розглядається як матеріальний, чуттєво сприйнятий предмет, що виступає в процесі пізнання і спілкування в ролі замітника іншого предмета й використовується для одержання, зберігання, перетворення та передавання інформації, що має інший зміст, як сам знак [3].

Існує багато різних знакових систем. Ми розглянемо мову, як одну з них. Характерною її особливістю є те, що кожен знак іншої семіотичної системи можна передати словом чи словосполученням або навіть реченням. Прикладів можна навести досить багато. Розглянемо деякі з них. Наприклад, математичний знак «+» можна передати словом *plus*, а поєднання «>» – словосполученням *plus grand que*, знаки смайликів передають емоційний стан, що важливо при передачі позитивного чи негативного настрою сторін під час перекладу перемовин.

Першочерговим завданням перекладача серед інших в усному послідовному перекладі є швидкий запис головного змісту тексту оригіналу з використанням знакової системи. З цією метою застосовується так званий перекладацький скоропис, який відрізняється від інших знакових систем запису (наприклад, стенографії) тим, що в ньому фіксуються не слова, а думки у вигляді графічних знаків [7]. Його головною функцією є фіксація опорних моментів пам'яті, посилаючись на які перекладач здатний повністю зберегти суттєву інформацію тексту оригіналу при створенні тексту перекладу [6, с. 3]. Відповідно для запису потрібно розрізнити смислові елементи повідомлення, які дозволили б зафіксувати інформацію й послужили такими опорними пунктами, про які йшлося вище.

Записи у формі графічних символів здатні акумулювати й конденсувати вхідну інформацію, покращувати увагу, полегшувати оформлення вихідної інформації готового перекладу. Номер реєстрації в системі соціального забезпечення Франції видається, на перший погляд, закодованим:

№2-04-09-75-116-270

Це означає:

- особа жіночої статі (2);
- народжена у вересні 1940 року (09 і 40);
- у Парижі (75);
- 16 (116) – це цифра означає округ для великого міста чи селища;
- належить чи підпорядковується центру (270) [9].

Таким чином створюється певна модель лінгвістично-прагматичного комунікативного мовленнєвого акту, під яким розуміють створення, передавання і прочитання певного знака, котрий за допомогою графічних елементів набуває рис піктограми або ідеограми.

Мовний знак, будучи матеріальною, історично змінною, соціальною, простою чи складною одиницею, виконує такі комунікативні функції, як мисленнєву, пізнавальну, логічну, кодову, інформаційну, сигнальну, емоційну, тощо [8]. Інша властивість знака – синтаксичність – дає змогу сполучати знаки між собою і складати семантичний ланцюг, повідомлення і врешті-решт текст. Ще однією характеристикою знака є його належність до певної системи, тобто знак отримує своє конкретне значення лише за умови його входження у відповідну знакову систему. Так, наприклад, «!» у французькій дорожній знаковій системі означає *route (f) dangereuse*, у шаховій грі – *marche (m) intéressant*, у математиці – *factorial*, у пунктуації – *point (m) d'exclamation*.

Оскільки послідовний переклад – це не що інше, як особливий вид мовленнєвої діяльності, що має ознаки, притаманні і мовленнєвій діяльності в цілому, і власні, то широкий об'єм уваги перекладача дозволяє йому сприймати достатньо великі смислові блоки завдяки перекладацькому скоропису з урахуванням психолінгвістичних моментів їхнього сприйняття і відтворення [10]. Такі блоки пов'язані між собою й передають суть повідомлення. Концентрація уваги виражається в ступені його зосередженості на об'єкті перекладу. Відома психолог І. О. Зимняя пише, що «для перекладача притаманна концентрація уваги на основних, домінуючих аспектах і в той же час можливість в будь-який момент перенести центр уваги на «фоніві» явища, перетворивши їх таким чином в домінуючі» [4].

Людина, яка займається послідовним перекладом, має розвинуті такі види уваги, як сенсорно-перцептивний, інтелектуальний, слуховий, довільний. Будь-який з них посилюється за рахунок включення в процес уваги практичних дій перекладача, зосередженого на об'єкті перекладу. У цьому випадку сприйняття ним усного повідомлення і його мовленнєве відтворення є обов'язковими. Перекладач сприймає інформацію, обробляє її і при перекладі підбирає варіант, який найбільше підходить. Таким чином, сприймаючи інформацію для перекладу, перекладач спочатку фокусується на одному об'єкті перекладу, а потім поступово переходить на інший, здійснюючи це почергово. При фокусуванні уваги на плані сприйняття французької мови і на плані відтворення сприйнятого українською мовою перекладач порівнює критерії двох мов та шукає необхідний еквівалент. На цьому етапі відбувається сенсорно-мисленнєвий процес, який ґрунтується на різноманітних видах і формах аналітичної та синтезуючої роботи органів чуття та мозку, і вже тоді перекладач мусить підключати ті елементи мови і мовлення та форми їх відтворення, які облежать навантаження на мозок та органи чуття. Перед відтворенням перекладу іншою мовою перекладач оперує аналізом і синтезом, сприймаючи зміст слів і словосполучень тексту, а також зміст кожної фрази вихідної мови. При цьому спрацьовує зорова та слухова пам'ять. Завдяки графічним символам у перекладацькому скорописі перекладач пам'ятає більший обсяг інформації для перекладу, не втрачає його суті й більш точно передає іншою мовою. При сприйнятті та розумінні перекладач посилює висловлювання або цілий текст.

Опираючись на твердження, що мислення і мовлення пов'язані між собою через слово як єдність звука (мовлення) і значення (мислення), приходимо до висновку, що реалізація перекладу відбувається в мовленнєвому виконанні в адекватно оформленому вигляді – відповідно до вимог даної мови. У такому випадку порівняння двох знакових систем перекладачем відбувається за схемою:

- (1) створюється реальна дійсність чужого мовного середовища з реалізацією свого задуму;
- (2) переосмислюються факти, явища, з метою, задовільнити сприйняття людей.

З одного боку, процес мовлення формує і формує мислення мовними (мовленнєвими) засобами, а з іншого – сприйняття мовних конструкцій та їхнє розуміння. При послідовному перекладі основною рисою, що вирізняє його посеред інших видів, є надмірне навантаження на пам'ять. За таких умов при усному перекладі важко, а іноді неможливо утримати в пам'яті всю інформацію, яка надходить. Ми вважаємо, що при різноманітності видів пам'яті релевантною для послідовного перекладу на слух є пам'ять змісту. Про неї досить влучно писав Л. С. Виготський. Він стверджував: «...ми запам'ятовуємо зміст незалежно від слів...» [1].

Досліди Бюлера показали, що запам'ятовування думок відбувається в інший спосіб, ніж слів. У подальшому це знайшло підтвердження в багатьох експериментальних дослідженнях пам'яті. Запам'ятовування думок, як вважає Л. С. Виготський, відбувається за законами смислового співвіднесення однієї думки з іншою [1].

Оскільки аналіз психолінгвістичної літератури підтвердив факт недостатності даних для індуктивного підходу до розроблення кількісних моделей об'єму пам'яті, то виникла потреба в пошукові таких нових підходів до їхньої побудови, які б якнайкраще допомогли розкрити найважливіші закони її організації.

У побудові таких моделей ми керувались підходом В. О. Ганзена, в основу якого покладено шаровість організації сховищ пам'яті з урахуванням таких положень:

1) шаровість сховища пам'яті – це, перш за все, функціональна шаровість, яку виявляють за інформаційно-часовими ознаками; шари в пам'яті упорядковані й можуть бути пронумеровані;

2) обсяги сукупностей слідів, локальних у кожному із шарів, обмежені й зростають із збільшенням номера шару;

3) число шарів у сховищі обмежене : $1 \leq n \leq 8$;

4) крім того, допускається, що тимчасові характеристики мнемічних процесів запам'ятовування, збереження, забування та витягання із збільшенням номера шару збільшуються;

5) сховище може заповнюватися слідами, які функціонують на репродуктивному «впізнаванні» та полегшеному рівнях пам'яті [2].

У даному дослідженні число шарів пам'яті в її сховищі визначається за формулою: $1 < n < 4$. Згідно з формулою визначення обсягу ЛО (лексичних одиниць) на різних рівнях мовної свідомості $a^n + a^{n-1}$, n – число заповнених у сховищах шарів; a – об'ємний параметр, який характеризує ємність КП. Результати наведені у табл.1.

Таблиця 1

Шарова організація пам'яті

1-й рівень	n a	1 5	6 ЛО	3-й рівень	3 5	150 ЛО
2-й рівень	n a	2 5	30 ЛО	4-й рівень	4 5	750 ЛО

Вищеподані матеріали з психологічної інтерпретації лексичного фону покладено в основу пам'яті змісту при послідовному перекладі. Щоб краще утримувати в пам'яті всю інформацію в процесі сприйняття тексту, ми пропонуємо робити нотатки (перекладацький скоропис) за допомогою знаків-символів, графічних знаків, абревіатур, скорочень, математичних символів, смайликів, малюнків тощо. Слід пам'ятати: чим простіший скоропис, тим більше і точніше можна відтворити текст при перекладі з глибою семантикою його психолінгвістичного сприйняття й розуміння.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Таким чином, ми дійшли до висновку, що моделі психолінгвістичного сприйняття семантики графічних знаків у контексті перекладацького скоропису дають змогу стверджувати: останній є позитивним психологічним явищем при перекладі. Завдяки цьому при обробленні тексту відбувається виявлення логічних зв'язків, виділяється головна думка, навколо якої формується подальше подання інформації. Це виступає певною опорою для пам'яті, будує кістяк висловлювання, знижує психологічне навантаження на пам'ять, економить час. На основі цього вибудовується певна модель психолінгвістичного сприйняття семантики графічних знаків, і в кожного перекладача вона буде різною. Розглядаючи проблему семантики графічних знаків, можна констатувати, що вони мають чітку графіку, легко сприймаються і розшифровуються. Завдяки графічним знакам перекладацького скоропису створюється певна матриця, яка залучає різні види пам'яті та лінгвістичні знання.

Перспективними, на нашу думку, у цій сфері будуть дослідження саме особливостей побудови таких матриць, при наповненні яких будуть враховуватися критерії й семантичне значення графічних знаків скоропису та їхнє психолінгвістичне навантаження і шаровість пам'яті.

Джерела та література

1. Выготский Л. Г. Развитие высших психологических функций / Л. Г. Выготский. – М., 1956. – 405 с.

2. Ганзен В. А. Системные описания в психологии / В. А. Ганзен. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1984. – 180 с.
3. Єрмоленко Л. Ю. Піктографічні та ідеографічні знаки у сучасній французькій мові / Л. Ю. Єрмоленко. – К. : Вадим Карпенко, 2005. – 219 с.
4. Зимняя И. А. Лингвopsихология речевои деятельности / И. А. Зимняя. – М. : Московский психологосоциальный институт ; Воронеж : НПО «МОДЭК», 2001. – 432 с.
5. Крючков Г. Г. Орфографіка сучасної французької мови / Г. Г. Крючков. – К. : Наук. зап., 2004. – Т. XIII. – С. 118–159.
6. Миньяр-Белоручев Р. К. Последовательный перевод / Р. К. Миньяр-Белоручев. – М. : Воениздат, 1969. – 288 с.
7. Сачава О. С. Методические рекомендации по переводческой скорописи / О. С. Сачава. – СПб. : Изд-во СПбГУЭФ, 2010. – 35 с.
8. Сидельникова Л. В. Практикум з французької орфографії / Л. В. Сидельникова. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2008. – 282 с.
9. Ситдикова І. В. Проблема письма у сучасній лінгвістиці / І. В. Ситдикова // Проблеми семантики слова, речення та тексту. – 2002. – Вип. 8. – С. 305–309.
10. Hunnicutt S. Bliss symbol-to-speech conversion: Bliss-talk / S. Hunnicutt. – Access mode : http://www.speech.kth.se/prod/publications/files/qpsr/1984/1984_25_1_058-077.pdf

References

1. Vygotskyy, Lev. 1956. *Razvitie vysshikh psikhologicheskikh funktsiy*. Moskva
2. Hanzen, Vladimir. 1984. *Systemnye opysaniya v psikhologii*. L.: Yzd-vo LHU.
3. Yermolenko, Larysa. 2005. *Piktohrafichni ta ideohrafichni znaky u suchasniy frantsuzkiy movi*. Kyiv: Vadym Karpenko.
4. Zymniaia, Irina. 2001. *Lyngvopsykhologiia rechevoi deyatelnosti*. M.: Moskovskii psikhologo-sotsialnyi institut; Voronezh: NPO «MODEK».
5. Kriuchkov, Heorhii. 2004. *Orfohrafika suchasnoi frantsuzkoi movy*, (XIII):118–159. K: Nauk. zap.
6. Myniar-Beloruhev, Ryurik. 1969. *Posledovatelnyi perevod*. M.: Voenyzdad.
7. Sachava, Olga. 2010. *Metodicheskije rekomendatsyi po perevodcheskoi skoropisi*. SPb.: Izd-vo SPbHUÉF.
8. Sydelnykova, Larysa. 2008. *Praktykum z frantsuzkoi orfohrafii*. K.: Vyd. tsestr KNLU.
9. Sytdykova, Iryna. 2002. “Problema pysma u suchasniy linhvistytsi”. *Problemy semantky slova, rechennia ta tekstu*, (8): 305–309.
10. Hunnicutt, S. 1984. “Bliss symbol-to-speech conversion: Bliss-talk.” http://www.speech.kth.se/prod/publications/files/qpsr/1984/1984_25_1_058-077.pdf

Гунчик Ирина, Волошин Максим. Модели психологического восприятия семантики графических символов переводческой скорописи. В статье проливается свет на вопросы, касающиеся развития знаковой системы, языка, речи, моделей восприятия семантики знака в контексте информационно-коммуникативных особенностей современного мира последовательного перевода. В научных изысканиях акцентируется внимание на переводческой скорописи как элементе знаковой системы для фиксации не слов, а мыслей в виде графических символов, способных аккумулировать и конденсировать входящую информацию, улучшать внимание и облегчать оформление исходной информации готового перевода. Представлены ее роль и суть в психолингвистическом восприятии иноязычной речи. Определены причины, обуславливающие необходимость проведения такого исследования.

На основании описанной специфики семантики графических символов скорописи представлена схема, по которой осуществляется сравнение двух знаковых систем языков. Показано, как создается реальная действительность чужой языковой среды с реализацией своего замысла и переосмыслением ряда фактов и явлений для более легкого восприятия при переводе. Охарактеризованы виды памяти, которые задействуются, и как происходит их наложение.

Обращено особое внимание на психолингвистический аспект восприятия символов и знаков, о которых идет речь. В виду вышеизложенного показаны особенности построения моделей в рамках упомянутого феномена и представлено собственную модель лингвистически-прагматического речевого акта, направленного на создание знака, подобного пиктограмме или идеограмме с учетом слоев памяти в ее хранилище. Описано, как происходит выявление логических связей, как уменьшается психологическая нагрузка на память переводчика и экономится время при воспроизведении главной мысли.

Определен по формуле объем лексических единиц на разных уровнях языкового сознания и представлены результаты исследования слоевой организации памяти, в том числе и психологической интерпретации лексического фона, который положен в основу памяти содержания при последовательном переводе. Представлены рекомендации для лучшего удержания в памяти большого объема информации с целью дальнейшей передачи другим языком. Определены перспективные направления исследования проблемы с предварительным анализом достижений, сделанных в этой сфере.

Ключевые слова: психолингвистическое восприятие, переводческая скоропись, графический знак, знаковая система, языковой знак, семантика графических символов, виды памяти, слоевая организация памяти.

Hunchyk Iryna, Voloshyn Maksym. Models Concerning the Psychological Perception of the Semantics of Interpreter's Note-taking Graphic Symbols. This article sheds some light on various issues related to the evolution of semiotic resources, language, speech and models of sign semantics and its perception within the framework of information and communication features which characterize the modern world of liaison interpreting. This academic paper focuses on the interpreter's note-taking as an element of the semiotic system for fixing thoughts, but not words, in the form of graphic symbols which are capable of accumulating and condensing incoming information, as well as improving some attention and to facilitating

the initial information being prepared for the finished interpretation. Its importance and essence in the psycholinguistic perception of any foreign speech has been presented. Reasons for carrying out this study have been identified.

On the basis of the semantic specificity of graphic symbols contained in interpreters' note-taking, a scheme for comparing two language sign systems has been given. The true actuality of a foreign linguistic environment has been shown, including the realization of the individual's intentions, and the rethinking of facts and phenomena for easier perception in translation. The types and levels of memory involved in this process have also been described.

Particular attention has been devoted to the psycholinguistic aspect of the perception of symbols and signs which are discussed in this article. On the basis of this, the peculiarities of constructing models within the framework of the aforementioned phenomenon are shown, and a proprietary model of linguistic and pragmatic speech acts has been presented which is intended to create a sign similar to a pictogram or ideogram, taking into consideration the memory levels in its repository. A process has been developed for identifying logical connections, for reducing the heavy psychological burden on the interpreter's memory, and saving time economy in the process of reproducing the main idea.

The volume of lexical units at different levels of linguistic consciousness has been determined by a formula as well as by the findings of a survey of spatial organization of the memory, and the psychological interpretation of the lexical background essential for the memory of the content in any process of liaison interpreting have been presented. Recommendations have been given for facilitating better retention of a large volume of information in the memory, for the goal of transferring it into another language. Prospective areas of for further research are outlined, based on a preliminary analysis of the achievements made in this field.

Key words: psycholinguistic perception, interpreter's note-taking, graphic sign, semiotic system, linguistic sign, semantics of graphic symbols, memory types, organization of memory levels.

УДК 811.111'374(73)

Віра Драбовська

АКТУАЛЬНІСТЬ СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ГАЛУЗЕВИХ СЛОВНИКІВ НЕОЛОГІЗМІВ (НА ПРИКЛАДІ ІННОВАЦІЙ СФЕРИ «ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я» В АМЕРИКАНСЬКОМУ ВАРІАНТІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

Стаття має на меті обґрунтувати актуальність створення навчальних лінгвокультурологічних двомовних галузевих словників неологізмів англійської мови, призначених для студентів факультетів іноземних мов філолого-перекладацького профілю. Поставлене завдання продемонструвати на прикладі окремих інновацій американського варіанта англійської мови соціокультурної сфери «охорона здоров'я», котрі протягом останніх десятиліть стали частиною узусу, їхнє широке залучення в англомовний комунікативний простір і, проте, не занесених до реєстрів низки авторитетних словникових видань навчального зразка, призначених для іношомовних користувачів.

Будучи продовженням низки досліджень інноваційних мовних явищ як предмета лінгвокультурології, у статті розглянута проблема теорії словникової типології у кореляції з можливістю створення галузевого словника змішаного типу. Запропоновано погляд на мовні інновації, не зафіксовані в найбільш розповсюджених навчальних тлумачних словниках англійської мови як об'єкт лексикографічного опису. Проаналізовано низку неологізмів англійської мови соціокультурної сфери «охорона здоров'я», що виникли в американському варіанті за останні два десятиліття і стали узуальними завдяки їхньому поширенню в Інтернет-виданнях. Зроблений акцент на важливості опрацювання невеликих за обсягом галузевих словників-госаріїв для спеціальних цілей, призначених для студентів-перекладачів, з метою репрезентації нових одиниць через актуальність і комунікативну доцільність володіння ними в умовах сучасного англомовного дискурсу. Робиться висновок про релевантність створення навчальних словників інновацій сучасної англійської мови з метою розширення лінгвально-комунікативних компетенцій студентів. Як перспективу подальших досліджень запропоновано створити програмні навчальні ідеографічні дво- й одномовні словники як у друкованому, так і в електронному форматах.

Ключові слова: галузевий словник, лексикографія, лінгвальні інновації, словникова типологія, американський варіант англійської мови, соціокультурна сфера.

Постановка наукової проблеми та її значення. Макросистема сучасної англійської мови поповнюється переважно за рахунок неологізмів американського варіанта, багато з яких швидко стають узуальними завдяки ЗМІ та мережі Інтернет. У зв'язку з цим актуальною стає проблема своєчасної фіксації таких інноваційних одиниць у лексикографічних джерелах різних типів з навчальною метою для можливості оперативного отримання інформації про них. Отже, серед нагальних завдань сучасної англійської філології сьогодні слід зазначити необхідність комплексного підходу до вивчення мови, який включає в себе широке залучення лінгвальних